

Excepția lipsei calității procesuale. Procedura de invocare

Exception regarding the lack of the condition of procedural standing. Raising procedure

drd. **Andreea Marcela PRAJA (HERDEAN)***

Universitatea de Vest din Timișoara

Facultatea de Drept

Abstract

The procedure for raising the exception of lack of procedural standing must be analyzed in a project that will start from the analysis of the provisions of procedural law incidents and their in-depth research.

In addition to the analysis of incidental norms, we will proceed both to an investigation of the relevant doctrine and to an investigation of the jurisprudence of the courts, aiming to treat the theoretical problems in close correlation with the solutions in the practice of the courts.

This paper will be structured in six parts. The first part is intended to describe the general rules regarding the exception of lack of procedural standing, a legal institution of great importance, from the perspective of the general rules of raising the exception.

The following five parts will comprise a study of the procedure for raising the exception of lack of procedural standing at different procedural stages: first instance, appeal, appeal, appeal in annulment and review, and finally in the enforcement procedure.

The procedure for raising the exception of the lack of procedural standing will be analyzed within each procedural stage by presenting some case-law examples.

Keywords: *procedural standing; conditions for exercising civil action; the exception of the lack of procedural standing; raising the exception; raising procedure.*

Rezumat

Procedura de invocare a excepției lipsei calității procesuale – se impune a fi analizată în cadrul unei lucrări care va porni de la analiza dispozițiilor de drept procesual incidente și cercetarea acestora aprofundată.

Pe lângă analiza normelor de drept incidente, vom proceda atât la o cercetare a doctrinei relevante, cât și la o cercetare a jurisprudenței instanțelor de judecată, urmărind să tratăm problemele teoretice în strânsă corelație cu soluțiile din practica instanțelor de judecată.

Prezenta lucrare va fi structurată în șase părți. Prima parte este menită să descrie regulile generale cu privire la excepția lipsei calității procesuale, o instituție juridică de mare importanță, din perspectiva regulilor generale de invocare ale excepției.

Următoarele cinci părți vor cuprinde un studiu al procedurii de invocare a excepției lipsei calității procesuale în diferite etape procesuale: primă instanță, apel, recurs, contestație în anulare și revizuire și, în final, în procedura executării silite.

Procedura de invocare a excepției lipsei calității procesuale va fi analizată în cadrul fiecărei etape procesuale prin prezentarea unor exemple din jurisprudența instanțelor de judecată.

Cuvinte-cheie: *calitatea procesuală, condiții de exercitare ale acțiunii civile, excepția lipsei calității procesuale, invocarea excepției, procedura de invocare.*

1. Preliminarii

Calitatea procesuală este o condiție care trebuie să existe pentru ca un subiect de drept să fie parte într-un proces civil.

Art. 36 C. pr. civ. arată în mod expres ce se înțelege prin calitate procesuală:

„Calitatea procesuală rezultă din identitatea dintre părți și subiectele raportului juridic litigios, astfel cum acesta este dedus judecății. Existența sau inexistența drepturilor și a obligațiilor afirmate constituie o chestiune de fond”.

Practic, calitatea procesuală (*Legitimatia ad causam*) presupune existența unei identități între persoana reclamantului și cel care se pretinde titular al dreptului subiectiv în raportul juridic dedus judecății și, pe de altă parte, între persoana pârâtului și cel obligat în același raport juridic¹.

2. Scurte considerații cu privire la procedura de invocare a excepției lipsei calității procesuale

Calitatea procesuală este de două feluri, și anume calitatea procesuală activă și calitatea procesuală pasivă. Calitatea procesuală activă constă în identitatea dintre persoana reclamantului și titularul dreptului subiectiv dedus judecății în timp ce calitatea procesuală pasivă constă în identitatea dintre persoana pârâtului și titularul obligației corelative dreptului subiectiv dedus judecății.

Reclamantul, fiind cel care pornește acțiunea, trebuie să justifice atât calitatea procesuală activă, cât calitatea procesuală pasivă a persoanei pe care a chemat-o în judecată, prin indicarea obiectului cererii și a motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază pretenția sa².

După ce a fost sesizată, instanța trebuie să verifice atât calitatea procesuală activă, cât și calitatea procesuală pasivă, fie înainte de începerea dezbaterilor, dacă acest lucru este

---

*andreea.herdean93@e-uvr.ro.

¹ V.M. Ciobanu, T.C. Briciu, C.C. Dinu, *Drept procesual civil*, Editura Național, București, 2013, p. 126.

² G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil*, ediția a 5-a, Editura Hamangiu, București, 2020, p. 50.

posibil (de regulă, în cazul cererilor personale, iar în cazul cererilor reale, numai dacă se invocă lipsa calității procesuale pasive), fie în cadrul dezbaterilor asupra fondului dreptului (de exemplu, dacă se invocă excepția lipsei calității procesuale active, în cazul cererilor reale)³.

Subliniem însă, astfel cum în mod corect apreciem că s-a reținut în doctrină⁴, că verificarea calității procesuale nu presupune verificarea existenței a însuși dreptului și a înseși obligației corelative care intră în conținutul raportului juridic dedus judecății. Într-adevăr, așa cum prevede expres art. 36 teza a II-a C. pr. civ., existența sau inexistența drepturilor și a obligațiilor afirmate constituie o chestiune de fond.

În ceea ce privește verificarea calității procesuale, astfel cum s-a arătat în doctrină⁵, uneori, aceasta este ușor de realizat, deoarece chiar legea stabilește cine are calitate procesuală activă, cum ar fi în cazul divorțului (art. 918 C. pr. civ.), al stabilirii filiației față de mamă (art. 423 C. civ.), al tăgăduirii paternității (art. 429 C. civ.), al stabilirii paternității (art. 425 C. civ.), al tăgăduirii paternității copilului pentru motive ce țin de reproducerea asistată medical [art. 443 alin. (2) C. civ.] etc.

De asemenea, verificarea existenței calității procesuale nu prezintă dificultăți deosebite în cazul acțiunilor prin care se urmărește valorificarea unui drept de creanță, deoarece în raportul juridic obligațional dedus judecății sunt determinați atât subiectul activ, cât și subiectul pasiv⁶.

În schimb, în cazul acțiunilor prin care se urmărește valorificarea unui drept real principal pentru a se stabili calitatea procesuală activă trebuie să se administreze aceeași probe ca și pentru determinarea temeiniciei cererii de chemare în judecată.

În opinia noastră, neregularitățile ivite cu privire la lipsa identității între persoana reclamantului și titularul dreptului dedus judecății sau între persoana pârâtului și cel care este subiect pasiv în raportul juridic dedus judecății se invocă pe cale de excepție, anume excepția lipsei calității procesuale active sau pasive.

Cu privire la modalitatea în care poate fi invocată această excepție, în opinia noastră, lipsa calității procesuale poate fi invocată pe bază de excepție, de oricare dintre părți, inclusiv de instanță din oficiu sau de procuror.

Noțiunea de excepție procesuală este prevăzută la art. 245 C. pr. civ., conform căruia:

„Excepția procesuală este mijlocul prin care, în condițiile legii, partea interesată, procurorul sau instanța invocă, fără să pună în discuție fondul dreptului, neregularități procedurale privitoare la compunerea completului sau constituirea instanței, competența instanței ori la procedura de judecată sau lipsuri referitoare la dreptul la acțiune urmărind, după caz, declinarea competenței, amânarea judecății, refacerea unor acte ori anularea, respingerea sau perimarea cererii”.

Pentru prima dată, odată cu apariția actualului Cod de procedură civilă, legiuitorul definește excepția procesuală ca fiind mijlocul prin care, în condițiile legii, partea interesată,

---

³ *Ibidem.*

⁴ *Ibidem.*

⁵ *Ibidem.*

⁶ *Ibidem.*

procurorul sau instanța invocă, fără să pună în discuție fondul dreptului, neregularități procedurale privitoare la compunerea completului sau constituirea instanței, competența instanței ori la procedura de judecată sau lipsuri referitoare la dreptul la acțiune, urmărind, după caz, declinarea competenței, amânarea judecării, refacerea unor acte ori anularea, respingerea sau perimarea cererii⁷.

Practic, din conținutul prevederilor art. 245 C. pr. civ., desprindem definiția și particularitățile excepțiilor procesuale, respectiv: sunt mijloace de apărare utilizate într-un proces civil pendent (de altfel, excepția procesuală nu poate fi concepută în afara procesului); cu ajutorul excepțiilor procesuale – în condițiile legii – partea interesată, procurorul (atunci când participă la judecată) sau instanța *ex officio*, invocă lipsuri ale unor cerințe privind exercițiul dreptului la acțiune ori lipsa unor componente ale dreptului la acțiune sau invocă anumite neregularități procedurale (privind normele de competență, normele de organizare judecătorească, actele de procedură, procedura de judecată); excepțiile procesuale nu pun în discuție fondul pretenției formulate (adică, nu pun în discuție existența sau inexistența dreptului subiectiv afirmat)⁸.

Excepția lipsei calității procesuale este o excepție de fond, absolută și peremptorie⁹. Fiind o excepție absolută, astfel cum prevede art. 247 C. pr. civ., aceasta poate fi invocată de orice parte din proces sau de judecător în orice stare a judecării cauzei.

Acest fapt a fost reținut și în jurisprudență. De exemplu, cu ocazia soluționării unei cereri de recurs¹⁰, instanța a reținut faptul că excepția lipsei calității sale procesuale pasive, invocată de către pârâtă pentru prima dată prin motivele de recurs este o excepție de fond, absolută și peremptorie, care poate fi invocată de orice parte și de către instanță din oficiu, în orice fază a judecării, deci chiar direct în apel sau recurs.

Pentru aceste motive, instanța a admis recursul formulat și, pe cale de consecință, a modificat în tot sentința, în sensul că a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei și a respins acțiunea ca fiind formulată împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă.

Considerăm că se impun două precizări. În primul rând, aplicabilitatea prevederilor art. 241 alin. (1) teza a II-a C. pr. civ., care consacră regula că excepțiile procesuale pot fi ridicate în recurs numai dacă, pentru soluționare, nu este necesară administrarea altor probe în afara înscrisurilor noi. Practic, în invocarea și susținerea excepției lipsei calității procesuale în fața instanței de recurs partea se poate prevala doar de proba cu înscrisuri.

De asemenea, se impune precizarea că prin intermediul excepției nu ar putea fi invocate alte neregularități decât acelea care pot forma și obiect al motivelor de recurs, de

---

⁷ M. Tăbărcă, *Câteva aspecte privind excepțiile procesuale în lumina noului Cod de procedură civilă*, în Revista Română de Jurisprudență nr. 4 din 2011, pp. 13-19.

⁸ G. Răducan, *Deosebiri între excepțiile procesuale și apărările de fond privind ordinea, modalitatea de soluționare și efectele admiterii acestora, în fața primei instanțe de fond*, în Pandectele Române nr. 5/2018, p. 22.

⁹ G. Boroi, M. Stancu, *op. cit.*, p. 53.

¹⁰ Decizia civilă nr. 227/2014 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, publicată în Buletinul curților de apel nr. 6 din 31 iulie 2014.

vreme ce casarea hotărârii poate fi cerută numai pentru motivele de nelegalitate arătate în acest text. Or, și prin intermediul excepției procesuale se urmărește casarea hotărârii deduse analizei instanței de recurs.

Prevederile art. 247 alin. (1) C. pr. civ. se referă doar la posibilitatea invocării excepțiilor absolute și, implicit, la invocarea excepției lipsei calității procesuale, doar de către părți și de către instanță, iar nu și de către procuror. De aceea, în doctrină s-a pus întrebarea dacă o atare omisiune este una voită sau nu de către legiuitor¹¹.

Răspunsul pozitiv, ar putea fi avut în vedere în considerarea regimului cu totul particular pe care îl oferă C. pr. civ. nulităților absolute. Cu toate acestea, majoritatea doctrinei este în favoarea tezei potrivit căreia nulitățile absolute pot fi invocate și de către procuror¹².

Astfel cum s-a reținut în mod corect în doctrină¹³, interpretarea contrară a fi potrivnică rolului și poziției condate de lege procurorului în materie civilă.

Însă, acesta este rezultatul interpretărilor doctrinarilor, interpretare dedusă din prevederile care reglementează nulitatea absolută și nu este un drept stabilit în mod expres de legiuitor în favoarea procurorului.

Pe cale de consecință, ca o propunere *de lege ferenda*, considerăm că art. 247 alin. (1) C. pr. civ. poate fi modificat în următoarea modalitate:

„(1) Excepțiile absolute pot fi invocate de parte, de instanță sau de procuror în orice stare a procesului, dacă prin lege nu se prevede altfel. Ele pot fi ridicate înaintea instanței de recurs numai dacă, pentru soluționare, nu este necesară administrarea altor dovezi în afara înscrisurilor noi”.

Cât privește actele de procedură prin care se invocă excepția, trebuie menționat că pârâtul este cel care are posibilitatea să formuleze, prin întâmpinare, excepțiile procesuale referitoare la cererea reclamantului, anume acele excepții pe care le cunoaște imediat după ce i-a fost comunicată cererea de chemare în judecată¹⁴.

În cazul în care întâmpinarea nu este obligatorie, excepțiile procesuale vor putea fi ridicate de către pârât la primul termen de judecată la care este legal citat¹⁵.

În această situație, apreciem că nu există reglementată o anumită formă în care poate fi invocată excepția, în scris sau chiar verbal în fața instanței de judecată.

Însă, apreciem ca fiind incidente prevederile art. 148 C. pr. civ., potrivit cărora:

„(1) Orice cerere adresată instanțelor judecătorești trebuie să fie formulată în scris (...)

(3) Dispozițiile alin. (2) sunt aplicabile în mod corespunzător și în cazul în care prezentul cod prevede condiția formei scrise a susținerilor, apărărilor sau a concluziilor părților ori a altor acte de procedură adresate instanțelor judecătorești.

---

¹¹ I. Leș, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole*, ediția a II-a, Editura C.H. Beck, București, 2015, p. 456.

¹² I. Leș, *op. cit.*, p. 456; I. Deleanu, *Considerații cu privire la excepțiile procesuale în contextul prevederilor Proiectului Noului Cod de procedură civilă*, în *Revista Română de Drept Privat* nr. 4/2009, pp. 27-58.

¹³ I. Leș, *op. cit.*, p. 457.

¹⁴ G. Boroș, M. Stancu, *op. cit.*, p. 497.

¹⁵ *Ibidem*.

(4) În cazurile anume prevăzute de lege, cererile făcute în ședință, la orice instanță, se pot formula și oral, făcându-se mențiune despre aceasta în încheiere.

(...)”.

În continuare, în situația în care reclamantul a modificat cererea de chemare în judecată în condițiile art. 204 C. pr. civ., pârâtul ar putea răspunde printr-o nouă întâmpinare în cuprinsul căreia să invoce, printre altele, excepțiile procesuale ce se impun față de cererea modificată, desigur, după ce aceasta din urmă i-a fost comunicată¹⁶.

De asemenea, dacă pârâtul depune o cerere reconvențională, prin întâmpinarea formulată potrivit art. 209 alin. (5) C. pr. civ., reclamantul va arăta și excepțiile procesuale pe care înțelege să le invoce cu privire la cererea reconvențională¹⁷.

În continuare, astfel cum s-a arătat în doctrină¹⁸, căile prin care pot fi invocate excepțiile sunt dependente de etapa sau faza procesului civil și de natura normelor încălcate.

În concluzie, excepția lipsei calității procesuale active sau pasive, fiind o excepție absolută, poate fi invocată oricând în cadrul unui litigiu, chiar dacă nu a fost invocată în condițiile arătate anterior. Însă, chiar și în această situație apreciem ca fiind incidente dispozițiile art. 148 C. pr. civ. cu privire la forma și conținutul cererilor adresate instanței de judecată.

3. Invocarea excepției lipsei calității procesuale în primă instanță

Excepția lipsei calității procesuale fiind o excepție absolută poate fi invocate de părți, de instanță, în orice stare a procesului, dacă prin lege nu se prevede altfel.

În plus, în opinia noastră, suplimentar față de doctrina în materie, considerăm că aceasta poate fi invocată și de procuror, sens în care am formulat și o propunere *de lege ferenda* în cadrul capitolului anterior, pentru a fi mai clar.

Astfel cum s-a arătat în doctrină¹⁹, aceasta poate fi invocată în orice stare a procesului, atrăgând ca sancțiune respingerea cererii de chemare în judecată.

Suntem de acord cu această opinie din doctrină deoarece, fiind o excepție absolută, apreciem că poate fi invocată în orice stare a procesului.

Dispozițiile art. 247 alin. (1) și alin. (2) se completează cu prevederile extrem de exigente ale ultimului alineat al textului comentat. Acest text, care a prilejuit anumite controverse, dispune că părțile sunt obligate să invoce toate mijloacele de apărare și toate excepțiile procesuale de îndată ce le sunt cunoscute²⁰.

Apreciem și noi că acest text de lege este extrem de exigent. Această soluție a legiuitorului este una revoluționară, fiind inspirată din art. 74 C. pr. civ. francez.

Potrivit art. 74 C. pr. civ. francez, excepțiile trebuie, sub sancțiunea inadmisibilității, să fie invocate simultan și înainte de orice apărare de fond sau fine de neprimire iar soluția

---

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ C. Roșu, *Drept procesual civil. Partea generală*, Editura C.H. Beck, București, 2016, p. 242.

¹⁹ *Idem*, p. 45.

²⁰ I. Leș, *op. cit.*, p. 457.

este aceeași și în cazul în care regulile invocate în susținerea excepției sunt de ordine publică²¹.

4. Invocarea excepției lipsei calității procesuale în apel

Astfel cum am arătat anterior, fiind o excepție absolută, excepție lipsei calității procesuale active sau pasive poate fi invocată direct în fața instanței de apel.

În apel, se pot ridica, cu titlu de exemplu, următoarele excepții absolute: excepția lipsei calității procesuale active a apelantului atunci când calea de atac este exercitată de către un subiect de drept ce nu se include în categoria celor prevăzute de art. 458 C. pr. civ.; excepția inadmisibilității apelului atunci când hotărârea judecătorească apelată nu este susceptibilă de exercițiul vreunei căi de atac; excepția tardivității apelului atunci când este nesocotit termenul său de exercitare; excepția ne semnării apelului atunci când acesta nu cuprinde semnătura apelantului sau a reprezentantului său; excepția netimbrării apelului atunci când nu s-a făcut dovada achitării taxelor judiciare de timbru aferente acestei căi de atac etc.

Spre exemplu, într-o cauză²² având ca obiect plângere contravențională care se afla în etapa procesuală a apelului s-a invocat, pentru prima dată, excepția lipsei calității procesuale a apelantului. Mai exact, instanța a invocat și a acordat cuvântul cu privire la excepția lipsei calității procesuale active în apel a A.N.A.F. Analizând excepția lipsei calității procesuale active invocată din oficiu, instanța a admis excepția deoarece procesul verbal de contravenție a fost încheiat de către Direcția Regională nr. 1 Suceava.

Prima instanță, contrar prevederilor aplicabile, a citat nu doar emitentul actului (Direcția Regională nr. 1 Suceava, individualizată și prin structurile superioare A.N.A.F. – D.G.A.F. – Direcția Regională nr. 1 Suceava) dar și distinct A.N.A.F. iar minuta este redactată în contradictoriu cu ambii intimați iar dispozitivul sentinței doar în contradictoriu cu emitentul procesului verbal.

Apelul din cauza de față a fost formulat doar de către A.N.A.F., în nume propriu iar văzând faptul că A.N.A.F. nu este organul care a aplicat sancțiunea, nefiind parte în raportul juridic dedus judecătii, instanța a admis excepția lipsei calității procesuale active în apel și a respins apelul motivat de lipsa calității procesuale active.

Se impun a fi subliniate două lucruri. În primul rând, în etapa procesuală a apelului, neregularitățile procedurale săvârșite în apel și lipsurile referitoare la dreptul de exercitare a apelului, ce nu implică o soluționare a fondului acestei căi de atac, se invocă sub formă de apărare procedurală, aceasta din urmă putând consta într-o excepție procesuală sau, după caz, într-un alt incident procedural ce nu se invocă pe cale de excepție²³.

---

²¹ *Ibidem*.

²² Decizia nr. 1870/2017 din 15 decembrie 2017 pronunțată de Tribunalul Iași, publicată în <https://sintact.ro/#/jurisprudence/531277571>.

²³ D. N. Theohari, *Distincția dintre motive de apel, apărări de fond și apărări procedurale în apel*, în Revista Română de Jurisprudență nr. 1/2022, pp. 458-474.

În schimb, neregularitățile privind judecata în primă instanță nu se mai invocă, în etapa procesuală a apelului, sub forma excepției procesuale sau a altui incident procedural, ci sub forma motivului de apel sau, după caz, a apărării de fond²⁴.

5. Invocarea excepției lipsei calității procesuale în recurs

Prevederile art. 247 alin. (1) C. pr. civ. stabilesc că excepțiile absolute pot fi ridicate înaintea instanței de recurs numai dacă, pentru soluționare, nu este necesară administrarea altor dovezi în afara înscrisurilor noi.

Implicit, fiind o excepție absolută, apreciem că aceste prevederi sunt aplicabile și excepției lipsei calității procesuale.

Spre exemplu, cu privire la invocarea excepțiilor în calea de atac a recursului, într-o cauză²⁵, prin acțiunea formulată, reclamanta S.C. „S” S.R.L. a solicitat instanței în contradictoriu cu pârâta S.C. „Asigurări” S.A., ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună obligarea pârâtei la plata sumei de 17.773,10 lei reprezentând despăgubiri, la plata penalizărilor de 0,2% pentru fiecare zi de întârziere, începând cu data la care asigurătorul trebuia să facă plata despăgubirii și până în prezent, precum și la plata cheltuielilor de judecată.

Prin sent. civ. nr. 8210/18.12.2018 a Judecătoriei Pitești s-a dispus încetarea procesului în temeiul art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014²⁶. Împotriva respectivei sentințe a fost exercitată calea de atac a apelului de către reclamanta S. C. „S” S.R.L. care a fost admis prin dec. civ. nr. 482/9.06.2020 a Tribunalului Argeș dispunându-se anularea, în parte, și trimiterea spre rejudecare doar cu privire la pârâții F.G.A. și L.I.

Împotriva deciziei de soluționare a apelului a fost exercitată calea de atac a recursului de către intimata FGA care a apreciat că decizia este nelegală. În motivarea recursului s-a arătat că față de S.C. „C. A.” S.A. este pronunțată o hotărâre judecătorească definitivă privind procedura de deschidere a falimentului.

Potrivit art. 56 alin. (2) din Legea nr. 85/2014, după ridicarea dreptului de administrare, debitorul este reprezentat de administratorul judiciar/lichidatorul judiciar, care îi conduce și activitatea de afaceri, iar mandatul administratorului special va fi redus la a reprezenta interesele acționarilor/asociaților/membrilor. Prin urmare, asigurătorul SCA S.A. este reprezentată de lichidatorul judiciar desemnat, respectiv C.I.T. – Filiala Cluj. Se impune a fi reținut faptul că, asigurătorul C.A. S.A., în faliment nu este reprezentat prin Fondul de garantare a asiguraților (F.G.A.), recurentul fiind în mod eronat introdus în prezenta cauză.

---

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ Decizia nr. 1154/2020 pronunțată de Curtea de Apel Pitești, S. a II-a civ., în V. Terzea, *Invocarea excepțiilor absolute în calea de atac a recursului. Decizie a instanței de apel prin care s-a dispus continuarea judecătii de către instanța de fond*, Revista Română de Jurisprudență nr. 1/2022, pp. 256-259.

²⁶ Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 466 din 25 iunie 2014, cu modificările și completările ulterioare.

Recurenta invocă de asemenea excepția lipsei calității procesuale pasive a F.G.A. în cauză, întrucât s-a constituit ca persoană juridică de drept public prin Legea nr. 213/2015²⁷, arătându-se de către recurentă că este constituită cu scop și destinație specifice, clar stabilite prin Legea nr. 213/2015 privind F.G.A. și prin Norma A.S.F. nr. 16/2015 având denumire omonimă legii. Astfel, F.G.A., ca schemă de garantare în domeniul asigurărilor, are ca scop protejarea creditorilor de asigurări de consecințele insolvenței unui asigurător, în cazul nostru reclamanta afirmă, fără a dovedi cu înscrisuri, că este vorba despre o poliță de asigurare emisă de S.C. „A” S.A.

Pentru considerentele prezentate, se solicită admiterea excepției lipsei calității procesuale pasive a F.G.A. și respingerea cererii formulate în contradictoriu cu recurentul-intervenient ca fiind introdusă împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă.

Se invocă și excepția inadmisibilității cererii de chemare în judecată (acțiune în pretenții) formulată în contradictoriu cu F.G.A., cererea fiind formulată fără respectarea prevederilor Legii nr. 213/2015 privind F.G.A. și ale Normei nr. 16/2015 emisă de autoritatea de supraveghere financiară, norme de drept care reglementează procedura soluționării cererilor de plată a despăgubirilor pentru prejudicii suferite ca urmare a producerii unui risc acoperit printr-un contract de asigurare de răspundere civilă.

Se arată că obiectul acțiunii în justiție prin care se urmărește plata unei creanțe de asigurare ce decurge dintr-un contract de asigurare de răspundere civilă pentru accidente auto, acțiune în care F.G.A. poate sta în judecată în calitate de pârât, este contestația împotriva deciziei pe care Comisia specială din cadrul F.G.A. o emite în caz de respingere a sumelor cu titlu de despăgubiri/indemnizații pretinse de creditorii de asigurări.

În ce privește fondul recursului curtea a reținut că potrivit art. 494 C. pr. civ. raportat la art. 477 C. pr. civ. instanța de recurs va proceda la analiza cererii de recurs în limitele stabilite, expres sau implicit, de către recurent. De asemenea conform art. 494 C. pr. civ. raportat la art. 478 alin. (1) C. pr. civ. în recurs nu se poate schimba cadrul procesual stabilit în fața instanțelor de apel.

Curtea a constatat că prin dec. civ. nr. 482/9.06.2020 a Tribunalului Argeș, ce face obiectul prezentului recurs, s-a analizat doar legalitatea măsurii de încetare a procesului conform art. 75 din Legea nr. 85/2014 dispusă de instanța de fond prin sent. nr. 8210/18.12.2018 a Judecătorei Pitești, apreciindu-se că respectiva măsură este nelegală dispunându-se continuarea procesului de către instanța de fond.

Având în vedere dispozițiile art. 477-478 C. pr. civ. Curtea a constatat că în calea de recurs exercitată în prezenta cauză poate fi analizată doar legalitatea soluției dispusă de instanța de apel. Or, din analiza cererii de recurs rezultă că recurenta nu a formulat, în mod expres sau implicit, critici de recurs cu privire la acest aspect, ci a invocat doar excepții absolute și a solicitat totodată respingerea cererii de chemare în judecată.

Însă având în vedere cadrul procesual stabilit prin cererea de apel Curtea a constatat că respectivele excepții și apărări pot fi valorificate de către recurentă în fața instanței de

---

²⁷ Legea nr. 213/2015 privind Fondul de garantare a asiguraților publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 550 din 24 iulie 2015, cu modificările și completările ulterioare.

fond, după reluarea judecării, astfel cum s-a dispus prin dec. nr. 482/9.06.2020 a Tribunalului Argeș.

Este real că potrivit art. 247 alin. (1) fraza I teza I C. pr. civ. excepțiile absolute pot fi invocate în orice stare a procesului, însă o asemenea posibilitate este condiționată de inexistența unei norme legale contrarii, astfel cum se prevede în art. 247 alin. (1) fraza a I-a teza a II-a C. pr. civ. Or, în actualul cadru procesual nu este posibilă întrucât s-ar realiza încălcarea dispozițiilor art. 477-478 C. pr. civ., în condițiile în care obiectul căii de atac a apelului I-a reprezentat doar legalitatea măsurii încetării procesului dispusă conform art. 75 din Legea nr. 85/2014. Pentru considerentele expuse Curtea în temeiul art. 498 C. pr. civ. a respins recursul ca nefondat.

Excepțiile absolute nu implică, de regulă, dovezi suplimentare în fața instanței de recurs. Principiul nu trebuie absolutizat, căci există și excepții ce ar putea implica unele dovezi în funcție de natura fiecărei acțiuni în parte. Prin urmare, în toate acele situații în care rezolvarea excepției absolute ar implica unele probațiuni (cu excepția înscrisurilor), ea devine inadmisibilă²⁸.

Însă, considerăm și noi, astfel cum s-a reținut și în doctrină²⁹, că această normă restrictivă este incidentă numai în recurs, fiind de strictă interpretare, iar nu și în apel, contestație în anulare ori revizuire.

6. Invocarea excepției lipsei calității procesuale în contestația în anulare și în revizuire

Excepția lipsei calității procesuale active sau pasive, fiind o excepție absolută, în opinia noastră poate fi invocată direct în fața instanței investită cu soluționarea căii de atac a contestației în anulare sau a revizurii.

Spre exemplu, într-o cauză³⁰ având ca obiect anulare proces-verbal de contravenție, cauză care se afla în cale de atac a contestației în anulare, Intimata Inspectoratul de Jandarmi Județean M. a formulat întâmpinare prin care a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive, solicitând admiterea excepției formulate și scoaterea din cauză a intimatelor cu motivarea că în evidențele sale nu figurează nici un proces-verbal întocmit împotriva contestatorilor.

Analizând actele și lucrările dosarului, cu privire la excepția lipsei calității procesuale pasive a Inspectoratului de Jandarmi Județean M., având în vedere că obiectul dosarului de față îl constituie contestație în anulare împotriva deciziei nr. 32/2011 promovată de I.P.J.M. în dosarul în care aceasta avut calitatea de parte, urmează a fi respinsă ca nefondată excepția invocată.

Practic, instanța nu a respins excepția invocată ca inadmisibilă ci, a procedat la soluționarea acesteia și a respins-o nefondată.

---

²⁸ I. Leș, *op. cit.*, p. 457.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ Decizia nr. 2/2012 din 24 ianuarie 2012 pronunțată de Tribunalul Mehedintzi, publicată în <https://sintact.ro/#/jurisprudence/525454151>.

De asemenea, într-o altă cauză³¹ având ca obiect faliment, cauză care se afla în calea de atac a contestației în anulare, instanța a invocat din oficiu excepție lipsei calității procesuale active a contestatorului.

Instanța a considerat excepția absolută invocată din oficiu ca fiind întemeiată pentru următoarele argumente. Contestația în anulare este o cale extraordinară de atac de retractare, care poate fi promovată numai în cazurile expres și limitativ prevăzute de lege, în funcție de forma procesuală pe care o îmbracă și numai în limitele procedurale stabilite de normele legale.

Fiind o cale de atac, astfel cum a reținut instanța, contestația în anulare nu poate fi promovată și susținută decât de către partea care a avut calitate procesuală în cadrul hotărârii judecătorești care formează obiectul contestației, nefiind permisă exercitarea acestei forme de contestare în afara cadrului procesual în care s-a desfășurat litigiul deja soluționat.

Accesul liber și neîngrădit la justiție nu presupune dreptul unei persoane de a alege, în orice condiții, calea prin care să investească instanța, ci implică și obligația acesteia de a respecta regulile speciale de procedură precum și modalitățile de exercitare a drepturilor procedurale instituite de legiuitor.

În cauza analizată, obiect al contestației în anulare îl constituie decizia civilă nr. 48/02.02.2015 prin care a fost respins, ca tardiv formulat, recursul declarat de recurentă împotriva sentinței nr. 2528/22.09.2014 în contradictoriu cu alți intimaiți.

Așadar, contestatorul Z.V. nu a avut calitatea de parte în cadrul procedurii finalizate prin sentința nr. 2528/22.09.2014 definitivă prin decizia civilă nr. 48/02.02.2015, astfel că nu are calitatea procesuală cerută de lege pentru a promova contestația în anulare.

Împrejurarea că Z.V. a avut calitatea de administrator al unei părți, fiind deci la acel moment reprezentantul legal al societății, nu îi conferă, în cadrul prezentei proceduri, calitate procesuală activă, și astfel cum rezultă din cuprinsul cererii depuse la data de 27.03.2015, contestația în anulare este formulată de persoana fizică Z.V.

Pentru aceste motive instanța a admis excepția lipsei calității procesuale active a contestatorului Z.V. și a respins contestația în anulare ca fiind promovată de o persoană fără calitate procesuală activă.

Prin urmare, în opinia noastră este admisibilă invocarea excepției lipsei calității procesuale direct în fața instanței investită cu soluționarea căii de atac a contestației în anulare.

Cu privire la calea de atac a revizuirii, într-o cauză³² având ca obiect anulare act administrativ care se afla în calea de atac a revizuirii, prin întâmpinarea formulată, intimatul Consiliul Județean B. pentru Comisia de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap a invocat excepția lipsei calității procesuale active a revizuentului B.B., având în vedere că în dosar, reclamantă a fost doar A.A.

---

³¹ Decizia nr. 225/2015 din 15 iunie 2015 pronunțată de Curtea de Apel Constanța, publicată în <https://sintact.ro/#/jurisprudence/521136976>.

³² Decizia nr. 236/R/2021 din 06 aprilie 2021 pronunțată de Curtea de Apel Brașov, publicată în <https://sintact.ro/#/jurisprudence/535131142>.

Instanța investită cu soluționarea căii de atac reține că prin cererea de revizuire formulată, revizuenții A.A. și B.B. au solicitat anularea Deciziei nr. 904/R/25.11.2020.

Cu prioritate, Curtea reține că în cadrul dosarului analizat, revizuentul B. B. nu a avut nicio calitate, Decizia nr. 904/R/25.11.2020 fiind pronunțată în litigiul purtat între A.A. – intimată reclamantă și Consiliul Județean B., Comisia de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap – recurent pârât.

Potrivit dispozițiilor art. 458 C. pr. civ., căile de atac pot fi exercitate numai de părțile aflate în proces care justifică un interes, în afară de cazul în care, potrivit legii, acest drept îl au și alte organe sau persoane.

Față de aceste dispoziții legale, având în vedere că revizuentul B.B. a exercitat calea de atac a revizuirii, fără a fi parte în cadrul dosarului în care a fost pronunțată Decizia civilă nr. 904/R/25.11.2020, curtea a admis excepția lipsei calității procesuale active a acestuia, cu consecința respingerii cererii de revizuire formulată de revizuentului B.B. împotriva deciziei nr. 904/R/25.11.2020 ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală activă.

Într-o altă cauză³³ având ca obiect hotărâre care să țină loc de act, instanța respinge excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului invocată de acesta în calea de atac a revizuirii, ca nefondată. Practic, instanța nu constată faptul că nu ar fi admisibilă invocarea unei asemenea excepții în calea de atac a revizuirii.

Pentru a procedat astfel, instanța a constatat că, prin cererea formulată, petenții au solicitat revizuirea sentinței civile nr. 1703/01.10.2009, pronunțată de Judecătoria Moinești, în contradictoriu cu pârâtii S.I., B.V., B.V. și B.D.

Aceștia au solicitat anularea în parte a hotărârii, în sensul de a constata perfectă vânzarea cumpărarea intervenită între părți, la data de 23.04.2005 conform înscrisului sub semnătură privată intitulat chitanță doar pentru terenul curți-construcții în suprafață de 600 mp, cu construcțiile aferente situate în Dărmănești, și pentru suprafața de 1300 mp teren fânaș situat în Dărmănești.

Pârâtul S.I. a invocat prin apărător excepția lipsei calității procesuale pasive, întrucât de la data pronunțării hotărârii a cărei revizuire se solicită și până la data cererii, acesta a înstrăinat bunurile cu privire la care s-a dispus perfectarea, către pârâtul B.V.

Instanța a arătat că, pe calea revizuirii, nu se poate schimba cadrul juridic dedus judecății în fața instanței a cărei hotărâre este atacată.

De principiu, pot avea calitate procesuală activă în procedura revizuirii doar părțile din litigiul finalizat cu hotărârea care se atacă, nu și terțe persoane cărora hotărârea nu le este opozabilă.

În mod excepțional, revizuirea poate fi cerută de procuror, de creditorii chirografari sau de succesorii în drepturi, dacă transmisiunea a avut loc după pronunțarea hotărârii.

Față de aceste considerente, instanța a reținut că excepția lipsei calității procesuale pasive, invocate de pârâtul S.I. este nefondată, întrucât acesta a fost parte în cauză și a putut

---

³³ Sentința nr. 672/2019 din 15 aprilie 2019 pronunțată de Judecătoria Moinești, publicată în <https://sintact.ro/#/jurisprudence/533341832>.

înstrăina mai departe bunurile, doar ca efect al sentinței a cărei revizuire se cere, astfel că instanța va respinge această excepție ca nefondată.

În opinia noastră instanțele arătate anterior au procedat corect deoarece considerăm că excepția lipsei calității procesuale, excepție absolută, poate fi invocată direct în calea de atac a revizuirii.

7. Invocarea excepției lipsei calității procesuale în procedura executării silit

Excepția lipsei calității procesuale active sau pasive poate fi invocată inclusiv în cadrul contestației la executare.

De exemplu, în cadrul unei cauze³⁴ având ca obiect contestație la executare, instanța a soluționat excepția lipsei calității procesuale active a contestatoarei invocate, procedând la respingerea acesteia și a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a Biroului Executorului Judecătoresc.

Pentru a pronunța această soluție cu privire la excepție, instanța a reținut că, prin contestația la executare înregistrată contestatoarea A.A., în contradictoriu cu intimații B.B. și C.C.C.C., a contestat executarea silită pornită de C.C.C.C., prin notarea în Cartea Funciară a somației creditorului B.B. din dosarul de executare.

În motivare, contestatoarea a arătat că împreună cu mama sa, este proprietara în cote egale de 1/2 a imobilului. Contestatoarea a învederat că nici ea și nici mama sa nu au avut cunoștință de împrumutul de nevoi personale pe care l-a făcut tatăl său, cu mulți ani în urmă. Nu a semnat și nu a garantat cu nimic, nici contestatoarea și nici mama sa iar tatăl său este intabulat numai cu dreptul de uzufruct viager.

Intimatul C.C.C.C. a formulat întâmpinare prin care, pe cale de excepție, a invocat lipsa calității sale procesuale pasive, acesta neavând calitate de parte deoarece este executorul judecătoresc și are doar calitatea de participant la executarea silită și nu aceea de parte.

Având în vedere aceste aspecte, intimatul a solicitat instanței să admită excepția lipsei calității procesuale pasive.

Intimata B.B. a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea ca nelegală și neîntemeiată a contestației la executare.

A arătat că a fost încheiat contractul de credit între bancă, în calitate de împrumutant și debitorul în calitate de împrumutat, prin care banca i-a acordat acestuia un împrumut. Întrucât debitorul a încetat să mai achite ratele, instituția financiar bancară a declarat creditul scadent anticipat și ulterior a cesionat creanța către actual creditor B.B., fiind totodată efectuate și formalitățile de înscriere a contractului de cesiune de creanțe în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare.

Încercările creditorului de a oferi consiliere și posibilitatea rambursării creanței în mai multe rate avantajoase au fost ignorate de debitor, astfel că s-au început formalitățile de executare silită prin intermediul C.C.C.C.

---

³⁴ Înceierea nr. 2852 din 14 iunie 2021 pronunțată de Judecătoria Arad, publicată în <https://sintact.ro/#/jurisprudence/535432655>.

De asemenea, intimata a invocat și excepția lipsei calității procesuale active a contestatoarei, în susținerea acestei excepții arătând următoarele: contractul de credit ce reprezintă titlu executoriu în prezenta speță a fost încheiat între bancă în calitate de împrumutător și H.D., tatăl acesteia, în calitate de împrumutat. Astfel, ca urmare a acestui aspect, cererea de executare silită a fost formulată împotriva numitului H.D.

Analizând cu prioritate excepțiile invocate, în ceea ce privește excepția lipsei calității procesuale active invocată de intimata B. B., instanța a apreciat-o ca nefiind întemeiată.

Instanța a reținut că, după începerea executării silite, cei interesați sau vătămați pot cere, pe calea contestației la executare, și anularea încheierii prin care s-a admis cererea de încuviințare a executării silite, dacă a fost dată fără îndeplinirea condițiilor legale iar în cazul procedurii urmăririi silite mobiliare sau imobiliare ori a predării silite a bunului imobil sau mobil, contestația la executare poate fi introdusă și de o terță persoană, însă numai dacă acesta pretinde un drept de proprietatea ori un alt drept real cu privire la bunul respectiv.

Din extrasul de carte funciară reiese că A.A. este proprietară în cotă de 1/2 a imobilului înscris în cartea funciară anterior menționată. Față de aceste aspecte, instanța a respins excepția lipsei calității procesuale active invocată de intimata, ca neîntemeiată.

În ceea ce privește excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de intimatul C.C.C.C., executorul judecătoresc are doar calitatea de participant la executarea silită și nu aceea de parte. Având în vedere aceste aspecte, instanța a admis excepția lipsei calității procesuale pasive.

Pe fondul cauzei, instanța reține că, în mod eronat, contestatoarea a invocat faptul că executorul judecătoresc a înființat poprire în cota de 1/2 din imobilul proprietatea acesteia, întrucât somația a fost notată asupra dreptului de uzufruct viager în cota de 1/2 a debitorului H. D., astfel cum reiese din cuprinsul extrasului de carte funciară.

Așadar, somația a fost notată asupra dreptului de uzufruct viager, argumentele contestatoarei fiind neîntemeiate. Față de aceste aspecte, instanța a respins contestația la executare formulată împotriva C.C.C.C., ca fiind formulată împotriva unei persoane lipsite de calitate procesuală pasivă și va respinge contestația la executare formulată împotriva intimatei B.B., ca neîntemeiată.

8. Concluzii

Realizarea acestei lucrări considerăm că este oportună din punct de vedere al analizei modalității de invocare a excepției lipsei calității procesuale atât cu privire la regulile generale aplicabile, cât și din punct de vedere practic, în cadrul fiecărei etape procesuale.

Deși studiul s-a axat pe analiza anumitor exemple din practica instanțelor de judecată, se impune să aducem și o propunere de *lege ferenda* raportat la instituția analizată.

Astfel cum am arătat, prevederile art. 247 alin. (1) C. pr. civ. se referă doar la posibilitatea invocării excepțiilor absolute și, implicit, la invocarea excepției lipsei calității procesuale, doar de către părți și de către instanță, iar nu și de către procuror.

Pe cale de consecință, deși interpretarea doctrinarilor este în sens pozitiv, mai exact asupra faptului că acest drept îi este recunoscut și procurorului, ca o propunere *de lege ferenda*, considerăm că art. 247 alin. (1) C. pr. civ. poate fi modificat în următoarea modalitate:

„(1) Excepțiile absolute pot fi invocate de parte, de instanță sau de procuror în orice stare a procesului, dacă prin lege nu se prevede altfel. Ele pot fi ridicate înaintea instanței de recurs numai dacă, pentru soluționare, nu este necesară administrarea altor dovezi în afara înscrisurilor noi”.

